

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข*

A MODEL OF SERVANT LEADERSHIP DEVELOPMENT FOR NURSING STUDENTS, COLLEGE OF NURSING MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

อัญชิสา ชูศรี

Anshisa Choosri

สิน งามประโคน

Sin Ngamprakhon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

อำนาจ บัวศิริ

Amnaj Buasiri

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic

E-mail: pngamsang55@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำให้บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาลใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ผู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาล จำนวน 306 คน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการกำหนดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรการสอนขององค์กรเกี่ยวกับด้านการให้บริการทางการพยาบาล และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

* Received 9 July 2019; Revised 14 August 2019; Accepted 20 August 2019

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของภาวะผู้นำเฝ้าบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยภาพรวม 3 ด้าน
1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการคุ้มครอง และ 3) ด้านการสร้างความร่วมมือร่วมใจ
 2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเฝ้าบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยพัฒนาผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ให้การอบรมความรู้โดยตรงกับนักศึกษาพยาบาล รวมถึงการบรรยาย และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ประกอบด้วย การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) การขึ้นฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย (On Wand) การระดมสมอง (Brain Storming) ฝึกอบรมพัฒนานักศึกษาพยาบาลตามหลักภาวะ 4 เพื่อเสริมคุณลักษณะส่วนด้านสังคหวัตถุ 4 ให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักศึกษาพยาบาล
 3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเฝ้าบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย
1) ส่วนนำหลักการ โดยการนำหลักธรรมสู่การพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล 2) วัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาลที่มีภาวะผู้นำเฝ้าบริการที่ดี 3) ส่วนกระบวนการ ปฏิบัติตามแผน ติดตามประเมินผลและวิเคราะห์ผลและพัฒนาปรับปรุงแก้ไขโดยอิงจากองค์ประกอบดังนี้ การมีวิสัยทัศน์ การคุ้มครองดูแลรักษา และการสร้างความร่วมมือร่วมใจ
- คำสำคัญ:** การพัฒนา, ภาวะผู้นำเฝ้าบริการ, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of Servant Leadership for nursing students, 2) to develop Servant Leadership for nursing students, and 3) to propose a model of Servant Leadership development for nursing students. The multidisciplinary research methodology was used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 306 samples and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews and focus group discussions.

The results of the study found that:

1. General conditions of service-oriented leadership for nursing students, with 3 images, 1) vision, 2) protection and 3) cooperation
2. Guidelines for developing service-based leadership for nursing students by developing executives teacher provide direct training to nursing students including lectures and workshops (workshop), including field trips, field training, on-wards (on wand), brain storming, training for nursing students development based on principles prayana 4, to enhance the characteristics of the 4 sangkhawad objects to occur in the minds of nursing students.
3. Development of leadership style for service for nursing students, consisting of 1) the principles by applying dharma principles to the development of executives teacher 2) objectives to prepare students for nursing to become nurses with good leadership skills 3) process follow the plan, follow up, evaluate and analyze results and develop solutions based on the following elements: vision protection and care and cooperation

Keywords: Development, Service leadership, Nursing Students

บทนำ

การพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการทางการพยาบาลสามารถตอบสนองกระบวนการเรียนการสอนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดและได้รับการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการปฏิบัติการทางด้านวิชาชีพ รวมถึงส่งเสริมศักยภาพทางด้านวิชาการและปลูกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก่นิสิตพยาบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนางานด้านการพยาบาลต่อไป เนื่องจากการพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการทางการพยาบาล เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการพยาบาลที่ได้สร้างขึ้นใหม่

รวมทั้งเป็นการพัฒนาปรับปรุง การพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการให้ดีขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการพยาบาลให้ดีขึ้น จากการที่ได้ศึกษาการเรียนรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ จึงเป็นการปลูกฝังการใส่ใจเรียนรู้ ค้นคว้า และค้นหาทฤษฎีจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับประกอบวิชาชีพพยาบาลในอนาคตของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง (สมลักษณ์ ทองสุข, 2549)

ภาวะผู้นำ มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์การและการจัดการและการบริหารจะมีประสิทธิภาพและดำเนินการให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนาจการ และมอบหมายงาน ในการกำกับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้บริหารจึงต้องสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำหรือใช้ภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่ดี จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน เพราะผู้นำจะมีความสามารถในการใช้อิทธิพลโน้มน้าวใจบุคลากรในการปฏิบัติงาน และให้บุคลากรตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของงาน เกิดความร่วมมือ ร่วมใจกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2543)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้าวิจัยการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยนำหลักพระพุทธศาสนามาบูรณาการเกิดรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข อันจะเป็นข้อมูลประกอบและเป็นแนวทางแก่งานด้านการศึกษา ผู้บริหาร วิทยาลัยพยาบาล ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ครอบครัวและชุมชน ในการกำหนดนโยบาย การจัดการศึกษา และความร่วมมือของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักศึกษาพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาล และตอบสนองต่อนโยบายการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลที่สถานศึกษาจะต้องจัด การศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนานักศึกษาพยาบาล ให้เป็นพยาบาลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานวิชาชีพ ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพได้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ อาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 29 แห่งทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกนแกน (Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan) (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ได้จำนวน 306 คน ความเชื่อมั่นระดับที่ร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 และนำมาสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) เพื่อให้ได้ครบตามสัดส่วนที่กำหนดเอาไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบคำถามสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ที่ผู้วิจัยสร้างเอง เพื่อสัมภาษณ์ เหนือในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดของเบสท์ (Best W. John.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)
2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาบุคลากรหรือด้านการบริหารการศึกษาหรือด้านคุณธรรมและวิชาชีพพยาบาล
3. แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล

สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 29 แห่งทั่วประเทศ และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) ได้แก่ การนำผลของการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปตามแบบสัมภาษณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) ได้นำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพภาวะผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล

จากการศึกษา สภาพทั่วไปของภาวะผู้นำไฟบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยรวม 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์

- ด้านการตระหนักรู้ (Awareness) มีความรับรู้ถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในองค์กรของตนเป็นจริงที่เกิดขึ้น มีความตระหนักถึงคุณค่าของผู้ร่วมงานทุกคน กล้ายอมรับในข้อจำกัดและความผิดพลาดของตนสามารถไตร่ตรองปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) (S.D. = .67)

- ด้านการมองการณ์ไกล (Foresight) สามารถชี้แจงนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางในการปฏิบัติงานต่อบุคลากรได้ชัดเจน การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นสามารถวางแผนและให้แนวทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) (S.D. = .70)

- ด้านการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) สร้างเสริมให้บุคลากรเข้าใจเกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสามารถคิดนอกกรอบ อธิบายได้อย่างชัดเจนถึง

จุดมุ่งหมายและทิศทางในอนาคตมองสิ่งที่จะเกิดในอนาคตมีจุดหมายที่ชัดเจนและรู้ทิศทางในอนาคต ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) (S.D. = .59)

1.2 ด้านการคุ้มครองดูแลรักษา

- ด้านการรับฟังอย่างตั้งใจ (Listening) สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมตามความจำเป็นของสถานการณ์ที่ได้รับฟังความคิดหรือทัศนคติใหม่ ๆ เปิดรับคำพูดของผู้อื่นด้วยใจเป็นกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) (S.D. = .67)

- ด้านการกระตุ้นและให้กำลังใจผู้อื่น (Healing) สามารถกระตุ้นให้ผู้อื่น เกิดความเข้มแข็งทั้งสุขภาพทางจิตใจ และร่างกายปราศจากความกังวลต่าง ๆ ได้ แสดงความสนใจ และความปรารถนาดีต่อผู้อื่น สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นแม้ไม่ได้อธิบายด้วยคำพูด ส่งเสริมให้กำลังใจบุคลากรพัฒนางานในหน้าที่ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความเมตตากรุณาและให้อภัยต่อผู้อื่นสามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้สามารถพัฒนางานตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) (S.D. = .73)

- ด้านการพิทักษ์รักษา (Stewardship) จัดสรรทรัพยากรเพื่อสนองความต้องการขององค์กรอย่างเท่าเทียม จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน สามารถมอบหมายงานและความรับผิดชอบ มีความมุ่งพัฒนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ เพื่อคุณประโยชน์ต่อสังคม สามารถอุทิศตนเพื่อความสำเร็จของงานและพร้อมรับผิดชอบร่วมกับผู้อื่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) (S.D. = .70)

- ด้านการเห็นอกเห็นใจ (Empathy) สามารถช่วยให้บุคลากรรู้เท่าทันในอารมณ์ แม้ในสภาวะการณ์ที่ตึงเครียดแสดงให้เห็นถึงความกรุณาและความห่วงใยบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของผู้อื่นเข้าใจปัญหาและให้กำลังใจบุคลากรในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) (S.D. = .64)

1.3 ด้านการสร้างความร่วมมือร่วมใจ

- ด้านการโน้มน้าวใจ (Persuasion) สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรในการทำกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ สามารถในการพุดจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความเต็มใจสามารถกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ใช้สติและความคิดในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ได้ผลดีที่สุดเท่าที่ สามารถทำได้ พยายามทำให้บุคลากรเชื่อมั่นในผู้นำ สามารถสร้างความเห็น

พ้องให้ผู้ร่วมงานร่วมมือกันแบบประชาธิปไตย มีสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14) (S.D. = .74)

- ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน (Commitment to The Growth of People) สามารถอุทิศตนในการพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพและเติบโตตามวุฒิภาวะของแต่ละคน สามารถผลักดันผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จที่สูงกว่าความคาดหวังสามารถแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นต่อความเจริญงอกงามของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) (S.D. = .59)

- ด้านการสร้างชุมชน (Building Community) สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็นในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดสามัคคีในกลุ่มบุคลากร พร้อมที่จะทำงานอยู่เบื้องหลังและให้ผู้อื่นได้รับความชื่นชมหรือมีชื่อเสียง มีการพึ่งพากันและกันในองค์กรสามารถปลุกฝังให้ทุกคนเอาใจใส่เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน สร้างความรู้สึกถึงความเป็นกลุ่มเดียวกันระหว่างผู้ตามและผู้ร่วมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.24) (S.D. = .77)

2. แนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไปบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล พัฒนาผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ให้การอบรมความรู้โดยตรงกับนักศึกษาพยาบาล รวมถึงการบรรยายและการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ประกอบด้วย

2.1 การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์ของพยาบาลที่มีผลงานดีเด่น และสถานพยาบาลที่มีความโดดเด่นทางด้านการพยาบาล

2.2 การขึ้นฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย (On Ward) เป็นการพัฒนานักศึกษาพยาบาลที่ใช้เวลาต่อเนื่อง สามารถพัฒนานักศึกษาพยาบาล ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์และความรู้ที่กว้างขึ้นมากกว่าเดิม และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำไปบริการด้านการสร้างความร่วมมือร่วมใจ โดยการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

2.3 การระดมสมอง (Brain Storming) เป็นการประชุมกลุ่มเล็ก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยปราศจากข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ และทำการฝึกอบรมพัฒนานักศึกษาพยาบาลตามหลัก ภาวนา 4 (กายภาวนา สีสภาวนา จิตภาวนา

ปัญญาภาวนา) เพื่อเสริมคุณลักษณะด้านสังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา) ให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักศึกษาพยาบาล

3. ผลการวิจัยจากการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาลมืองค์ประกอบ คือ ส่วนนำหลักการ โดยการนำหลักธรรมสู่การพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาให้ถึงพร้อมซึ่งการมีภาวะผู้นำใฝ่บริการพัฒนาการจัดการศึกษาทางการพยาบาล จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ต้องบูรณาการความรู้เชิงวิชาชีพกับความรู้ในสภาพจริง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีอิสระทางความคิด ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สนับสนุนปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ ทางด้านผู้เรียนผู้สอนวิธีการสอนด้านหลักสูตรและผู้บริหารสิ่งแวดล้อมและระบบประกันคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทัศนคติ ความเชื่อ การเรียนรู้และการปฏิบัติสาระการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาลที่มีภาวะผู้นำใฝ่บริการที่ดีพัฒนาเพื่อให้วิทยาลัยพยาบาลมีการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพนักศึกษาพยาบาลด้านภาวะผู้นำใฝ่บริการนำไปสู่การดำเนินการที่บรรลุเป้าหมาย นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมและความเข้มแข็งในทุกด้าน มีภาวะผู้นำใฝ่บริการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยหลักสูตรควรมุ่งการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการอย่างต่อเนื่อง และมีโครงสร้างนโยบายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจนโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ส่วนกระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ เริ่มด้วย กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ ปรัชญา คำขวัญ การวางแผน ปฏิบัติตามแผนติดตามประเมินผลและวิเคราะห์ผลและพัฒนาปรับปรุงแก้ไขโดยอิงจากองค์ประกอบดังนี้

การมีวิสัยทัศน์ เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะเกี่ยวกับการมองภาพอนาคต ประกอบด้วย การตระหนักรู้ (awareness) การมองการณ์ไกล (foresight) และการสร้างมโนทัศน์ (conceptualization) สรุปด้านการมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย

1. การให้การศึกษา (Education) เป็นการอบรมให้ผู้บริหาร ผู้สอน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการด้านความรู้โดยตรงกับนักศึกษาพยาบาล เพราะการให้การศึกษาเป็นการเพิ่มพูนภาวะผู้นำให้บริการ ตลอดจนเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะหากต้องการเตรียมนักศึกษาพยาบาลสำหรับงานในการพยาบาล เพื่อเตรียมให้มีความพร้อมที่จะทำงานตามความต้องการของสถานพยาบาลในอนาคต หรืออีกกรณีหนึ่งการให้การศึกษาสามารถใช้เพื่อเตรียมนักศึกษาเพื่อการขึ้นฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาที่ต่อเนื่องในระหว่างการเรียน

2. การบรรยาย (Lecture) เป็นการบรรยายของผู้บริหาร ผู้สอน ตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลได้รับความรู้ อาจใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยาย เช่น รูปภาพ แผ่นใส สไลด์ หรือวีดีโอเทป เป็นต้น บางครั้งอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถาม

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมให้ผู้บริหาร ผู้สอน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการแก่ นักศึกษาพยาบาลให้ได้ปฏิบัติจริงโดยจะมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงให้ลงมือปฏิบัติ อาจเป็นการฝึกการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ประชุมผู้สอนเพื่อช่วยกันสร้างคู่มือ หรือสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การปฏิบัตินิยมให้ร่วมกันโดยแบ่งนักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มย่อย ๆ มากกว่าปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

การคุ้มครองดูแลรักษา เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่จะต้องสนใจให้บริการ และดูแลเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชา ประกอบด้วย การรับรู้รับฟัง (listening) การกระตุ้นและให้กำลังใจผู้อื่น (healing) การพิทักษ์รักษา (stewardship) และการเห็นอกเห็นใจ (empathy) สรุปด้านการคุ้มครองดูแลรักษา ประกอบด้วย

1. การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์ของพยาบาลที่มีผลงานดีเด่น มีภาวะผู้นำให้บริการ และสถานพยาบาลที่มีความโดดเด่นทางด้านการพยาบาล รวมถึงองค์กรภาครัฐ และเอกชน โดยศึกษาจากกรณีศึกษาตัวอย่างและสรุปเป็นบทเรียนที่เป็นจุดดีและจุดเด่น เพื่อเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการศึกษาด้านการพยาบาลแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาด้านการพยาบาลเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ

2. การขึ้นฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย (On Wand) เป็นการพัฒนา นักศึกษาพยาบาลที่ใช้เวลาต่อเนื่อง สามารถพัฒนา นักศึกษาพยาบาล ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์และความรู้ที่กว้างขึ้นมากกว่าเดิม รวมถึงประสบการณ์จริงในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ โดยสอดแทรกการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ด้วยการทำงานที่โรงพยาบาล อนามัย หรือกระทั่งการลงชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลโดยตรง

การสร้างความร่วมมือร่วมใจ เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่สร้างให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ประกอบด้วย การโน้มน้าวใจ (persuasion) การมุ่งมั่นพัฒนาคน (commitment to the growth of people) การสร้างชุมชน (building community) สรุปลักษณะการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ประกอบด้วย

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มย่อยจากกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหา อาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกัน ในช่วงเวลาที่กำหนด มีอาจารย์ผู้สอนคอยช่วยเหลือทุกกลุ่ม แต่ละกลุ่มต้องเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่มเพื่อดำเนินการ แล้วนำความคิดเห็นของกลุ่มเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

2. การระดมสมอง (Brain Storming) เป็นการประชุมกลุ่มเล็ก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยปราศจากข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยไม่คำนึงว่าจะถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ความคิดหรือข้อเสนอทุกอย่างจะถูกจัดไว้แล้วนำไปกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง

โดยนำหลักพุทธธรรม (หลักสังคหวัตถุ 4) ไปบูรณาการในการส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้

ทาน = การให้ การเฉลี่ยเพื่อแบ่งแก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุก ๆ คนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่าง ๆ ในด้านวัตถุ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำการกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจาพูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ การให้การเฉลี่ยเพื่อแบ่งเจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรจะมีทาน คือให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ว่าด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการหรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

ปิยวาจา = การเจรจา ถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน อันเป็นถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงหัวใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมใจ ควบคุมวาจา ที่จะพูดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้องทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพูดของเราให้ไพเราะก็คือสตินั่นเอง ดังนั้นการพูดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

อรรถจริยา = การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้ง กาย วาจา ใจ ในทุกเวลาทุกโอกาส

สมานัตตตา = ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอหรือเสมอดันเสมอปลาย ซึ่งหมายถึงการรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ ที่บัญญัติเอาไว้เป็นระเบียบของสถานที่ ของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของสถานที่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง

อีกหลักธรรมหนึ่ง (ภาวนา 4) ที่จะเป็เครื่องช่วยทำให้เจริญ มีการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นไป ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้

กายภาวนา = การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกันเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีทั้ง 5 ด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ศีลภาวนา = การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน

จิตภาวนา = การเจริญจิต การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่นเบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น

ปัญญาภาวนา = การเจริญปัญญา การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจ
สิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลก และชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ
ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลส และปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษา
พยาบาลนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ศึกษาสภาพภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า องค์ประกอบหลัก
ด้านการคุ้มครองดูแลรักษา เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ จะต้อง
สนใจให้บริการ และดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sammir
Ahmed ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำใฝ่บริการของหัวหน้าหอผู้ป่วย และความพึงพอใจในงานของ
พยาบาลประจำการในโรงพยาบาลวิทยาลัยการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ประเทศสาธารณรัฐประชาชน
บังกลาเทศ” ศึกษาสภาพภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า 1. ภาวะผู้นำใฝ่
บริการของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับสูง 2. ความพึง
พอใจในงานของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับปานกลาง 3. ภาวะผู้นำใฝ่บริการมี
ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษานี้สามารถเพิ่มความเข้าใจสำหรับผู้บริหารโรงพยาบาล และ
ผู้บริหารทางการพยาบาลเกี่ยวกับภาวะผู้นำใฝ่บริการของหัวหน้าหอผู้ป่วย และความพึงพอใจ
ของพยาบาลประจำการ นอกจากนี้ผลการศึกษานี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ
พัฒนากลยุทธ์ในการปรับปรุงความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาล
วิทยาลัยการแพทย์กรุงเทพมหานคร (Sammir Ahmed, 2015)

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า พัฒนา
ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ให้การอบรมความรู้โดยตรงกับนักศึกษาพยาบาล รวมถึงการบรรยาย
และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) การขึ้น
ฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย (On Wand) การระดมสมอง (Brain Storming) การฝึกอบรม
พัฒนานักศึกษาพยาบาลตามหลัก ภาวนา 4 (กายภาวนา สีสภาวนา จิตภาวนา ปัญญาภาวนา)
เพื่อเสริมคุณลักษณะด้านสังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา) ให้เกิดขึ้นในจิตใจ

ของนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับ เครือมาศ เพชรชู ได้วิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข” 1. การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน การบริหารจัดการของผู้บริหาร และคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นและมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีดังนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือคุณลักษณะของผู้เรียน การบริหารจัดการของผู้บริหาร และการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมจากมากไปน้อย คือ การบริหารจัดการของผู้บริหาร และการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน โดยส่งผ่านคุณลักษณะของผู้เรียนเช่นเดียวกัน (เครือมาศ เพชรชู, 2556)

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไปบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล มืองค์ประกอบ คือ 1) ส่วนนำหลักการ โดยการนำหลักธรรม สู่การพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้ถึงพร้อมซึ่งการมีภาวะผู้นำไปบริการพัฒนาการจัดการศึกษาทางการพยาบาล จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ 2) วัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาลที่มีภาวะผู้นำไปบริการที่ดีพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพนักศึกษาพยาบาล 3) ส่วนกระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไปบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำไปบริการ เริ่มด้วย กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ ปรัชญา คำขวัญ การวางแผน ปฏิบัติตามแผนติดตามประเมินผลและ วิเคราะห์ผลและพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและสอดคล้องกับ อารัง บัวศรี ที่กล่าวว่า “การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้” ดังนั้นครูผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนรู้ หากครูได้ศึกษาหลักสูตรจนเข้าใจและสามารถนำไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีแล้ว ย่อมทำให้หลักสูตรนั้นเกิดสัมฤทธิ์ผล การกำหนดวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตรหลังจากนั้นควรมีการประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งก่อนการนำรูปแบบไปใช้ ระหว่างดำเนินงานตามรูปแบบและหลังการนำรูปแบบไปใช้ด้วย (อารัง บัวศรี, 2540)

สรุป

1. สภาพภาวะผู้นำไฝบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล จากการศึกษา สภาพทั่วไปของภาวะผู้นำไฝบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยรวม 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการตระหนักรู้ ด้านการมองการณ์ไกล ด้านการสร้างมโนทัศน์ 2) ด้านการคุ้มครองดูแลรักษา ด้านการรับฟังอย่างตั้งใจ ด้านการกระตุ้นและให้กำลังใจผู้อื่น ด้านการพิทักษ์รักษา ด้านการเห็นอกเห็นใจ 3) ด้านการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน ด้านการสร้างชุมชน

2. แนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฝบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) การขึ้นฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย (On Ward) การระดมสมอง (Brain Storming) การฝึกอบรมพัฒนานักศึกษาพยาบาลตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อเสริมคุณลักษณะ ด้านสังคมวัตถุ 4 ให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักศึกษาพยาบาล

3. ผลการวิจัยจากการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฝบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล องค์ประกอบ คือ ส่วนนำหลักการ วัตถุประสงค์ ส่วนกระบวนการ

โดยนำหลักพุทธธรรม (หลักสังคมวัตถุ 4) ไปบูรณาการในการส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำไฝบริการ ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้ 1) ทาน = การให้ คือ ให้การช่วยเหลือกัน 2) ปิยวาจา = การเจรจา ถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน 3) อัตถจริยา = การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน 4) สมานัตตตา = ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอหรือเสมอดันเสมอปลาย อีกหลักธรรมหนึ่ง (หลักทฤษฎี 4) ที่จะเป็เครื่องมือช่วยให้เจริญ มีการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นไป ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้ 1) กายภาวนา = การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกาย 2) สีลภาวนา = การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย 3) จิตภาวนา = การเจริญจิต การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็ง 4) ปัญญาภาวนา = การเจริญปัญญา การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงรู้เท่าทันเห็นโลก และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

โดยสามารถสรุปได้เป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฝบริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล

[illegible]

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการ สำหรับนักศึกษาพยาบาล
Model “Heart 4(for) Heart”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 วิทยาลัยพยาบาล หน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบไฟบริการสำหรับนักศึกษาพยาบาล และนำตัวบ่งชี้การพัฒนาภาวะผู้นำแบบไฟบริการไปประเมินคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบไฟบริการในนักศึกษาพยาบาลด้วย

1.2 นำตัวองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบไฟบริการไปใช้ในการกำหนดคุณลักษณะ
ของนักศึกษาพยาบาล ในการก้าวเข้าสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพเต็มตัว

1.3 วิทยาลัยพยาบาล หน่วยงานควรกำหนดแนวปฏิบัติในการพัฒนาภาวะผู้นำ
แบบไฟบริการให้ชัดเจนต่อเนื่อง โดยการสอดแทรกในเนื้อหา การปฏิบัติทั่วไปของหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ในการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบไฝบริการสำหรับนักศึกษาพยาบาลไปใช้ควรคำนึงถึงความต้องการนำไปใช้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ต้องประสานกับวิทยากรให้จัดกิจกรรมที่สามารถให้สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งเป็นการช่วยเสริมด้านภาวะผู้นำแบบไฝบริการให้กับนักศึกษาอีกช่องทางหนึ่ง

2.2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบไฝบริการสำหรับนักศึกษาพยาบาล สามารถนำไปใช้ในการเตรียมบุคลากรทางการพยาบาลก่อนการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางการระบวนการเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำให้สมบูรณ์ขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบไฝบริการ

3.2 ควรศึกษาวิจัยการสร้างทักษะภาวะผู้นำแบบไฝบริการ ลงชัดไปในเชิงพุทธตามหลักพุทธธรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น

3.3 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำแบบไฝบริการ

เอกสารอ้างอิง

เครือมาศ เพชรชู. (2556). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อ

การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง

สาธารณสุข. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อํารง บัวศรี. (2540). ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี:

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น

การพิมพ์.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้ำนานิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ใน ดุษฎีนิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาพฤติกรรม
ศาสตร์. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ .

สมลักษณ์ ทองสุข. (2549). องค์การแห่งการเรียนรู้กับการพัฒนาการพยาบาล. วารสาร
พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 14(2), 34-47.

Sammir Ahmed. (2015). "Servant leadership of head nurses and job satisfaction
among staff nurses in medical college hospitals Dhaka the people's
republic of Bangladesh". In Research report. Nursing Science Chiang Mai
University.